women's education but also on women's position in society.

Key words: natural and mathematical training, women's education, institutes of noble maidens, the XIX - beginning of the twentieth century.

УДК 378.1 ***Куценко І. В.****

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ЗАСІБ МОНІТОРИНГУ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ МОРСЬКИХ ВНЗ ПОЧАТКУ XXI СТОЛІТТЯ

У статті розкрито погляди вчених на поняття моніторингу, виокремлено його функції, суб'єкт, предмет та об'єкт. Установлено, що попри різнобічність поглядів учених на функції моніторингу можна виділити такі: інформаційну, діагностичну, прогнозуючу, управлінську, педагогічну. Визначено, що інструментарієм моніторингової діяльності, що забезпечує об'єктивність і зіставність оцінок у процесі контролю, є педагогічні тести. На основі аналізу опублікованих документів, що стосуються моніторингу навчальних досягнень і тестування, автор виокремлює три групи: технічні стандарти, концептуальні стандарти, вимоги до професійної відповідальності різних категорій учасників процесу, до складу яких входять також міжнародні морські документи.

Ключові слова: моніторинг, навчальні досягнення студентів, тестовий контроль, стандарти.

Інтеграція України у світовий освітній простір XXI століття вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, модернізації змісту освіти й організації її адекватно світовим тенденціям і вимогам ринку праці. У Законі України «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти наголошено на потребі «забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом» [8, с. 4], «створення системи дистанційного навчання, інформаційно-технологічного забезпечення проведення моніторингу освіти» [2, с. 10]. Разом із тим виконання Україною міжнародних зобов'язань, зокрема Конвенції щодо визнання кваліфікацій у європейському регіоні (Лісабонська конвенція 11 квітня 1997 року), передбачає широке застосування тестових технологій у системі незалежного моніторингу як середньої, так і вищої школи. У такому контексті моніторинг навчальних досягнень студентів засобами тестового контролю є пріоритетним напрямком процесу модернізації вищої морської освіти.

Моніторинг як засіб удосконалення системи інформаційного забезпечення управління освітою розглядають О. Абдуліна, В. Горб, О. Локшина, О. Майоров, Л. Мишанська, С. Сіліна та ін. Методологічні й теоретичні проблеми моніторингу розглядаються в працях І. Бестужева-Лади, І. Герасимова, Т. Заславської, Ю. Левади, Н. Пішулина, А. Савельєва, Н. Селезньової, Л. Семушиної, А. Субетто, Р. Шишова. Питанням теоретичного обґрунтування методики тестового контролю знань і вмінь студентів з різних дисциплін займалися вітчизняні й зарубіжні науковці (І. Булах, П. Клайн, І. Карташова, О. Ляшенко, Ю. Нехаєнко, М. Пак, В. Прохоренков, А. Симонова, Т. Солодка, П. Ухань, В. Циделко, Н. Яремчук та ін.).

Проте аналіз наукових досліджень дає підстави стверджувати, що проблема саме тестового контролю як засобу моніторингу навчальних досягнень студентів морських вишів ще недостатньо досліджена.

Метою цієї статті є розкриття сутності поняття моніторингу та його функцій, сутності тестів та їх класифікацій, що дозволить обирати оптимальні варіанти й надалі буде методологічною базою наших розвідок.

*© *Куценко І. В.*

Інструментом реалізації високоякісної освітньої моделі XXI століття є моніторинг якості освіти, головною складовою якого є моніторинг навчальних досягнень студентів, що характеризується систематичністю, тривалістю в часі, прозорістю та ефективною системою відстеження та ставить завдання встановлення причин і невідповідностей результату поставленим цілям. Важливо зазначити, що за дослідженням О. Локшиної моніторинг сприяє вдосконаленню інформаційного забезпечення освітнього процесу як важливої умови ефективного управління якістю освіти, дозволяє спрямувати інформаційне забезпечення на досягнення пріоритетів щодо домінування чи недостатніх суб'єкт-суб'єктних відносин і розвитку студентів, гуманізації та гармонізації освіти [7, с. 18].

На думку Л. Кайдалової, моніторинг є досить складним і неоднозначним явищем. У різноманітних сферах він використовується з різною метою, але володіє спільними властивостями та характеристиками [4, с. 15].

Основні сфери застосування моніторингу як наукового дослідження – екологія, біологія, педагогіка, економіка, психологія, теорія управління тощо. Головна сфера практичного застосування моніторингу – це управління, а саме інформаційне обслуговування управління в різноманітних галузях діяльності. У деяких сферах науково-практичної діяльності моніторинг перебуває лише на початковій стадії дослідження, в інших – його дослідження та вивчення перебуває на завершальному етапі.

Проаналізувавши погляди вчених (Л. Кайдалова, В. Звонніков, О. Локшина) щодо функцій моніторингу, можна виділити декілька загальних:

– інформаційна – створення вірогідного масиву інформації щодо якості освіти в навчальному закладі;

– діагностична – фіксування реального стану якості освіти в навчальному закладі;

– прогнозувальна – виявлення стратегії та тактики розвитку освіти в навчальному закладі;

– управлінська – вплив на мету, зміст і методи управлінської діяльності;

– педагогічна – створення цілісності процесу навчання, виховання й розвитку учнів.

У системі моніторингу як сукупності елементів, взаємодія яких забезпечує здійснення моніторингових процедур, дослідник В. Звонников виокремлює також суб'єкт, предмет та об'єкт моніторингу [3, с. 67]. У контексті нашого дослідження суб'єктами моніторингу є носії моніторингових функцій, які їх здійснюють. Вони умовно поділяються на дві великі групи – тих, хто добирає, і тих, хто опрацьовує. Таким чином, суб'єктами є вищі морські навчальні заклади й окремі люди (студенти морських спеціальностей, викладачі). Об'єктом моніторингу є система освітніх установ, вища морська освіта. Предметом моніторингу є якість навчальних досягнень. Метою моніторингу є відстеження динаміки якості навчальних досягнень студентів морських ВНЗ. У такій системі інструментарієм моніторингової діяльності, найефективнішим засобом вимірювання, що забезпечує об'єктивність і зіставлюваність оцінок у процесі контролю, на думку О. Майорова, є саме педагогічні тести [6, с. 96].

За результатами ретроспективного аналізу літератури дослідник В. Аванесов визначив, що перші тести, які були спрямовані на забезпечення якості в тестуванні та оцінюванні, були створені 1954 року Американською психологічною асоціацією, що розробила «Технічні рекомендації для психологічних тестів та діагностичних методик», а Американська асоціація педагогічних досліджень і Національна рада вимірювань в освіті спільно розробили «Технічні рекомендації для тестів досягнень». Ці два документи стали основою для найбільш давніх із наявних на сьогодні «Стандартів педагогічного та психологічного тестування» [1, с. 37].

Треба зазначити, що сучасна українська тестологія перебуває у стані швидкоплинного розвитку, адже реалії освіти вимагають пошуку нових ефективних методів і засобів навчання й контролю знань, умінь і навичок студентів. Відповідно з'являються нові підходи до вивчення, тлумачення понятійного апарату. У нашому

дослідженні ми використовуємо дефініцію з класичної теорії тестування В. Аванесова, який характеризує педагогічний тест як систему «паралельних завдань зростаючої складності, специфічної форми, яка дозволяє якісно та ефективно виміряти рівень і структуру підготовленості випробуваних. Тест як метод і тестові результати потребують такої інтерпретації результатів, яка адекватна меті тестування» [1, с. 56].

Інша група вчених (Л. Кухар, В. Сергієнко) розкривають педагогічний тест як систему завдань, результат виконання яких групою претендентів дозволяє досить надійно ранжувати їх (надати їм порядкові номери) за якістю навчання, кількістю наявних знань [5, с. 7]. Дослідники виділяють два основні теоретичні підходи конструювання та використання педагогічних тестів:

– Classical Test Theory (CTT), яка базується на основі класичної теорії тестів і характеризуються нескладними припущеннями, надійність тесту визначається паралельними варіантами, чіткістю оцінювання, яка має бути однакова для всіх рівнів здібностей, оцінювання здібностей залежить від специфіки конкретного тесту;

– Item Response Theory (IRT), яка базується на основі теорії латентно-структурного аналізу та характеризується ступенем значущості відповіді на кожне запитання для отримання кінцевого балу, інваріативністю завдань, розробкою спеціальних програмних продуктів і застосуванням комп'ютерною техніки, складністю математично-статистичного апарату для опрацювання результатів [5, с. 13].

Аналіз опублікованих документів, що стосуються моніторингу навчальних досягнень і тестування, дозволяє згрупувати їх таким чином:

– технічні стандарти (Стандарти освітнього та психологічного тестування, США, 1999), ETS Стандарти для забезпечення якості та справедливості, США, 2002), Рекомендації з освітнього та психологічного тестування, CPA, 1996, EFPA Модель аналізу та оцінювання психологічних тестів);

– концептуальні стандарти (JCTP Кодекс справедливого тестування в освіті, JCTP Права та відповідальність користувачів тестів: рекомендації та очікування, Міжнародні рекомендації ITC з використання тестів (2000), Міжнародні Рекомендації ITC з комп'ютерного та інтернет-тестування (2005), NFA принципи та індикатори для систем оцінювання студентів);

– вимоги до професійної відповідальності різних категорій учасників процесу моніторингу (NCME Кодекс професійної відповідальності при педагогічних вимірюваннях, ITC Міжнародні рекомендації з використання тестів), а також міжнародні морські документи (Міжнародна конвенція з підготовки, дипломування моряків і несення вахти (STCW), Модельні курси (Model Cources)).

Використання тестів для моніторингу навчальних досягнень студентів морських ВНЗ має низку переваг: можливість охопити велику кількість студентів (усю групу, курс), використовувати однаковий матеріал і однакові умови процедури тестування; економія аудиторного часу, що дуже важливо в немовних ВНЗ, зорієнтованість на сучасні технічні засоби навчання та використання комп'ютерних навчальних і контрольних систем, збільшення об'єктивності педагогічного контролю, оптимізація суб'єктивного фактора під час моніторингу.

Таким чином, моніторинг навчальних досягнень студентів як контрольна й діагностувальна система забезпечує регулярне відстеження якості засвоєння знань і умінь у навчальному процесі, надає викладачу об'єктивну й оперативну інформацію щодо рівня якості засвоєння студентами навчального матеріалу. У такому контексті використання тестів під час моніторингу навчальних досягнень студентів у морських ВНЗ виправдано таким: дозволяє виміряти рівень знань, умінь і навичок студентів, відділити знання від незнання або антизнання; відповідає умовам відтворюваності й порівнюваності результатів, оскільки ґрунтується на об'єктивних показниках, нівелює суб'єктивні фактори при оцінюванні академічних досягнень студентів, зокрема упередженість до студента з боку викладача; дозволяє підготувати і провести оцінювання в потоці;

обробити й проаналізувати великий обсяг інформації щодо рівня якості знань великої кількості студентів; усуває труднощі щодо вибору форм представлення і рівня деталізації підсумкової інформації, забезпечує ефективність її аналізу й прийняття оптимальних рішень на відповідному рівні залежно від поставлених цілей і завдань, тобто реалізується єдність вимог до контролю якості знань з боку науково-педагогічних працівників; забезпечує можливість складання для кожного студента індивідуального, але типового завдання.

Перспективи подальшого наукового розроблення вбачаються в дослідженні аспектів, пов'язаних із визначенням вимог щодо підготовки спеціалізованих тестів для моніторингу навчальних досягнень студентів морських ВНЗ.

Література:

1. Аванесов В. С. Композиция тестовых заданий / В. С. Аванесов. – М., Ассоциация инженеров-педагогов, 1996. – 191 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» : офіційне видання. – К. : Видав. Дім «Ін Юре», 2014. – 164 с.
3. Звонников В. И. Современные средства оценивания результатов обучения : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. И. Звонников, М. Б. Челышкова. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 224 с.
4. Кайдалова Л. Моніторинг якості професійної підготовки інженерів-технологів / Л. Кайдалова // Системи якості вищих навчальних закладів: теорія і практика. – К. : Наукова думка, 2006. – С. 14-22.
5. Конструювання тестів. Курс лекцій : навч. посіб. / Л. О. Кухар, В. П. Сергієнко. – Луцьк, 2010. – 182 с.
6. Майоров А. Н. Теория и практика создания тестов для системы образования (Как выбирать, создавать и использовать тесты для целей образования) / А. Н. Майоров. – М., Интеллект-центр, 2002. – 296 с.
7. Моніторинг якості освіти: становлення та розвиток в Україні: Рекомендації з освітньої політики / під заг. ред. О. І. Локшиної – К. : «К.І.С.», 2004. – 160 с.
8. Національна доктрина розвитку освіти // Освіта України. – 2002. – № 33. – С. 4- 6.

Куценко И. В.

ТЕСТОВЫЙ КОНТРОЛЬ КАК СРЕДСТВО МОНИТОРИНГА УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ СТУДЕНТОВ МОРСКИХ ВУЗОВ УКРАИНЫ НАЧАЛА XXI ВЕКА

В статье раскрыты взгляды ученых на понятие мониторинга, выделены его функции, субъект, предмет и объект. Установлено, что несмотря на разносторонность взглядов ученых на функции мониторинга можно выделить общие – информационную, диагностическую, прогнозирующую, управленческую, педагогическую. Определено, что инструментарием мониторинговой деятельности, который обеспечивает объективность и сопоставимость оценок в процессе мониторинга, являются педагогические тесты. На основе анализа опубликованных документов, касающихся мониторинга учебных достижений и тестирования, автор выделяет три группы: технические стандарты, концептуальные стандарты, требования к профессиональной ответственности различных категорий участников процесса, в состав которых входят также международные морские документы.

Ключевые слова: мониторинг, учебные достижения студентов, тестовый контроль, стандарты.

Kutsenko I. V.

TESTS AS A TOOL FOR MONITORING MARITIME STUDENTS` LEARNING OUTCOMES OF UKRAINE IN THE BEGINNING OF THE 21ST CENTURY

This article puts the emphasis on monitoring of maritime students' learning outcomes by means of tests. Analyzing literature author determines general functions of monitoring: informational, diagnostic, prognostic, organizational, educational. Furthermore, author makes conclusion, that monitoring of learning outcomes is a component of the educational process, without which

it is impossible to imagine teaching interaction between student and teacher. In this regard, creating a system of quality assessment takes place in Ukraine in the period of the introduction of educational standards and the emergence of the need to assess their achievement in the whole country. The task to create a system of obtaining objective information on the results of training in accordance with the educational standards (including - to define a set of criteria, procedures and technology assessment, pedagogical monitoring organization and its use as an essential tool for managing the quality of education) at an educational institution on which it will be possible to make management decisions. It should be pointed that monitoring maritime student's learning outcomes should be involved not only evaluation, but testing. Testing control provides feedback, in which it appears the degree of compliance achieved results of functioning of the educational system of the projected goal, sets a certain approach to the selection of the material to be inspected, according to the choice of forms and methods of verification and assessment, learning outcomes, taking into account the individual characteristics of students.

Key words: monitoring, maritime students' learning outcomes, tests, standards.

Рецензент: Кузьменко В.В.

УДК 378

Лю Чан, Чень Хуейхуей*

СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ МУЗИЧНОЇ ОСВІТИ В КНР

У статті виокремлено зміст і завдання сучасної професійної музичної освіти в КНР. Авторами досліджується специфіка асиміляції професійного музичного мистецтва європейської традиції в КНР у контексті підготовки в місцевих консерваторіях спеціалістів у галузі музикознавства. Одним з основних завдань професійної музичної освіти в КНР є організація навчально-методичного забезпечення процесу триступеневої підготовки музикознавців. Зазначено, що процес навчання фахівця в галузі музикознавства, на думку авторів, слід розглядати в чотирирівневому ракурсі: початкова музична підготовка; професійна спеціалізація; науково-творче виховання; методологічне осмислення музикознавства.

Ключові слова: КНР, професійне навчання, музична освіта, ВНЗ, студент, викладач.

Нові світові реалії потребують від вищої освіти підготовки фахівців з високим рівнем духовної культури, що здатні до демократичних форм організації влади й управління, конструктивного утвердження ринкових відносин, до свідомого й відповідального самовизначення, самостійного вибору та реалізації власного життєвого шляху. На особливу увагу в цьому контексті, на наш погляд, заслуговує процес модернізації вищої музичної освіти, оскільки сьогодні чи не одне з головних місць у документах ЮНЕСКО, Ради Європи, ЄС та інших міжнародних організацій посідають питання фундаменталізації мистецької освіти як такої, що має потужний потенціал у розв'язанні низки проблем сучасного людства – як культурно-політичних, так і суто педагогічних. Формування професійного музичного мистецтва в контексті поєднання теоретичного знання з ремісничими навичками зумовило організацію спеціальних соціальних інститутів та культурних закладів з метою створення, вдосконалення й опанування професійних норм творчості. Зокрема ґенеза професійної освіти як нормотворчої системи простежується з XVII ст. [1].

У XX ст. професійне музичне мистецтво європейської традиції активно культивувалося в інших регіонах світу – наприклад, в Азії. Виявлення специфіки асиміляції цього різновиду мистецтва в неєвропейських суспільствах потребує дослідницької уваги, оскільки надає можливості прогнозувати шляхи подальшого розвитку та пропонувати засоби оптимізації означеного процесу.

*© *Лю Чан, Чень Хуейхуей*